

MAGYAR PAEDAGOGIAI TÁRSASÁG.

Társaságunk 1935 április 13-án tartotta *Friml Aladár*, majd *Kornis Gyula* elnöklése alatt 43. közgyűlését, a következő tárgysorozattal:

I. *Friml Aladár* felolvasta *Tantervi és módszertani kérdések a középiskolában* című elnöki megnyitóját (I. a 65—74. lapon).

II. *Gyulai Agost* titkár felolvasta a Társaságnak 1934. évi működéséről szóló alábbi jelentését:

Tisztelt Nagygyűlés!

Az élet erősen zajlik körülöttünk. A világháború szerencsétlen befejezése óta még egyszer sem tolultak annyira fölénk az egész emberiséget oly izgatóan érintő kérdések és események, mint a lefolyt esztendőben s a jelen napokban és pillanatokban is. Minden idegszálunk feszül és megremeget ez érintésektől. De a kül- és bepolitikai és a társadalmi élet óriási feszültségeinek ellenére, melyek a mai embert, ezt a teljesen kifejezett *zoon politikon-t* soha nem tapasztalt nyugtalanság izgalmával töltik el, mégis vannak szilárd pontok és területek, melyekre e nyugtalanságnak, e kedélyi viharoknak kihatniok nem szabad. Úgy érzem, hogy ilyen szigete az emberi szellem viharbeli életének az a nemesebb és magasabbrendű tevékenység is, melynek eszmekörében a mi Társaságunk él és működését folytatja: a nevelésnek és tanításnak, a jobb ember és szebb jövő előkészítésének világa.

S ha látjuk, hogy a nevelés és tanítás kérdéseiről gondolkodó szakembereknek, elmélkedőknek és gyakorlatiaknak törekvései e téren rendíthetetlen eszményiségükben mily kitartók és következetesek, s hogy az emberiség és a nemzetek és az egyének tülekedő harcainak közepette a pedagógusok világszerte és a magyar élet körében is mily világosan látják és követik ideális; magas céljait önzetlen és szinte rajongó munkájukkal, akkor a minden érzékenyebb lelket már-már a lemondásig és kétségbeesésig sodró közviszonyok ellenére is újra megerősödhetik bennünk a boldogabb jövő és az isteni eredethez közelebb álló emberiség kialakulásának reménye.

A tudomány munkásai között a pedagógus az, aki leginkább az eszményekre törekvés világában éli életét, bár munkájából a gyakorlati cél soha kizárva nincs és nem is lehet.

Társaságunk közel félszázad óta képviseli ezt az álláspontot a magyar művelődés körében. S az évenként kinálkozó visszapillantás, mely módot nyújt körültekinteni e téren, mindig megnyugtathat bennünket, hogy a pedagógiai tudományszak magyar művelői az élet nehézségei és mostoha körülményei között sem esüggednek önzetlen és nemes munkájukban, nem tévednek el elérhetetlen utópiák útvesztőiben, hanem szerény anyagi eszközökkel is komoly és reális törekvéseknek állnak szolgálatában.

Ez a megnyugvás az eredménye mai, az 1934. évre vonatkozó visszapillantásunknak is.

Akár tanügyi kormányzatunk szándékaira, terveire és intézkedéseire gondolunk, akár a magyar oktatásügy lelkes és buzgó munkásainak gyakorlati tevékenységére, akár a magyar pedagógiai irodalom multévi termésére általában s e millióban Társaságunk elmúlt évi működésére — mindig szem előtt tartva az egész világ életének s így a magyar életnek is anyagi válságát —, nincs okunk rá, hogy elégedetlenek legyünk avval, ami nálunk a nevelésügy terén és a mi körünkben is a jobb és szebb jövő, egy boldogabb jövőndő nemzedék érdekében történt.

Ebben a gondolatkörben különös örömmel és meglelégedéssel tölthet el bennünket az, hogy a magyar neveléstudomány fejlődéséről, melyet évtizedek óta, évenként a maga központi örhélyéről csupán Társaságunk és folyóiratunk, a Magyar Paedagogia figyelt és tartott számon, s e fejlődésben társaságunk és folyóiratunk szerepéről is egy régi tagtársunknak, a magyar pedagógiai irodalom majdnem félszázad óta lelkes művelőjének, Kemény Perencnek gondoskodása folytán az egész nemzetközi tudományos világ is tudomást szerzett, mégpedig a Berlin egyik előkelő könyvkiadójának kiadásában megjelenő *Internationale Zeitschrift für Erziehung* című folyóiratnak egy önálló nagyobb cikkéből. E kezdemény, melynek folytatását említett tagtársunk lelkes munkája jövőre is biztosítja, örvendetesen öregbítette a magyar pedagógiai törekvések jó hírnevét a nemzetek tudományos ítélőszéke előtt. Minket főleg az tölthet el különösebb örömmel, hogy a külföld előtt is becsületet szerző multévi magyar pedagógiai irodalmi termés munkásai között túlnyomó számmal Társaságunk tagjai tűnek ki, így néhány héttel ezelőtt elhunyt nagynevű tiszteleti elnökünk, *Fináczy Ernő* „Neveléseméletek a XIX. században“ c. jeles művével, szeretett elnökünk, *Kornis Gyula* „A kultúra válsága“ c. nagyszabású tanulmánykötettel, volt szerkesztőnk, *Imre Sándor* szegedi egyetemi pedagógiai szemináriumának „Nevelésügyi tanulmányok“ c. kiadványával; ugyanilyen kiadványokkal *Mitrovics Gyula* debreceni és *Várkonyi Hildebrand* szegedi tagtársaink, *Loczka Alajos* „A kémiai oktatás alapelvei“ről irt nagy didaktikai tanulmányával és „Iskola és élet“ c. kötetével; ezeken kívül *Drozdy Gyula*, *Dengl János*, *Sik Sándor*; *Somogyi József*, *Szemere Samu* és *Szenes Adolf* rendes tagtársaink különféle pedagógiai tárgyú könyveikkel és önállóan megjelent dolgozataikkal, továbbá néhány nem régen elhunyt tag-

társunk, így *Kenyeres Elemér* és *Nagy László* postumus könyveikkel. Az említett előkelő külföldi pedagógiai folyóirat a Magyar Paedagogia multévi folyamának néhány jeles cikkéről is külön megemlékezik.

Ily megvilágításban látva a háttérrel, melyre Társaságunk elmúlt évi élete fölrajzolódik, legyen szabad — tulajdonképeni jelentésem adataira áttérve — multévi társasági életünk krónikáját röviden és nagy vonásokban előadnom.

Társaságunk élete 1934-ben is a szokott keretek között nyilvánult, mégpedig: sajnos, anyagi gyarapodás hiányában ezúttal is (mint már több év óta) megcsökkent terjedelmű folyóiratának kiadásában, a Magyar Pedagógiai Lexikon II. kötetének a Társaság égisze alatti megjelenésében, a nagy örömeinkre igen látogatott felolvasó ülések rendezésében és a Társaságunk keretében alakult Magyar Montessori-Egyesület szorgalmas tevékenységében, továbbá új tiszteleti és rendes tagok választásában.

Folyóiratunk 1934. évi, vagyis 43. évfolyama, bár melegen óhajtottuk volna, anyagi erőink fogyatékosága miatt terjedelmében nem tudott gyarapodni az előző évfolyammal szemben. A valamikor, eredetileg 4-5 íves havi füzetekben, évenként 50 íven megjelent Magyar Paedagogia 1934-ben ismét csak 4 háromíves füzetre, vagyis összesen 12 ívre terjedt. Az egy évvel ezelőtt remélt és kilátásba helyezett segítő akció, melyet a Tudományos Társulatok Szövetsége Magyar Zoltán rendes tagtársunk elnöklésével tervezett, egyelőre nem vezetett eredményre.

Folyóiratunk szerkesztősége mindamellett biztosítani törekedett a Magyar Paedagogia régi jó hírét azzal, hogy a rendelkezésre álló gazdag kéziratanyagból gondosan kiválasztott értékes közleményekkel tartotta fenn egykor oly szépen virágzó időszak kiadványunknak régi magas színvonalát. E törekvésnek megfelelően az évfolyam főtartalmát 6 nagyobb értekezés és tanulmány s 4 kisebb közlemény teszi, melyek nevelésméleti, neveléstörténeti és didaktikai kérdésekről szólnak. E közleményeken kívül megjelent folyóiratunk multévi folyamának leggondozottabb, legerősebb rovataként 35 hazai és 16 külföldi pedagógiai tartalmú könyvnek részben igen beható ismertetése; ezenkívül minden füzetben rövid jellemzésekkel kísért bibliográfia az 1934. évi magyarnyelvű pedagógiai könyvtermelésről, közel 100 könyvről és füzetéről, továbbá 8 vegyes, pedagógiai tárgyú cikk és a Társaság 6 hivatalos közleménye. Ez az eléggé változatos és az évfolyam terjedelméhez képest aránylag gazdag tartalom 33 munkatársnak, köztük a Társaság 13 rendes tagjának munkája.

Nem hagyhatom e helyütt a Társaság multévi munkásságának ismertetésénél említés nélkül a néhai mesterünk, *Fináczy Ernő* és szeretett elnökünk, *Kornis Gyula* közreműködésével *Kemény Ferenc* tagtársunk által szerkesztett Magyar Pedagógiai Lexikon II kötetének megjelenését s ezzel egy oly becses pedagógiai standard-munkának befejezését, melynek hiányát régen érezte a magyar művelődési élet s melynek elkészülte Tár-

saságunk érdemeit gyarapítván, megalkotóinak is dicsőségére szolgál. Az összesen 62 íven, 2 kötetben megjelent lexikon, mely a kritikai irodalomban is kedvező fogadtatásra és nagy elismerésre talált, 187 dolgozótársnak, mindenkor a tárgyalt pedagógiai kérdés legkiválóbb ismerőjének tollából került ki, akik között néhány kiváló külföldi tudóst is találunk, így a nagynevű Spranger Eduardot Berlinből s még másokat is Berlinből, Bécsből, Mannheimből, Nürnbergből, Zürichből és a mi megszállt ország-részeinkből is, továbbá Társaságunknak 62 rendes tagját. Tisztelettel kérem a Nagygyűlést, méltóztassék elfogadni indítványomat, hogy fejezzük ki örömünket a mű elkészülésén; ebből az alkalmából is kegyelettel emlékezve néhai mesterünkre, Fináczy Ernőre, mondjunk köszönetet a mű megalkotóinak, Kornis Gyula elnökünknek és Kemény Ferencnek, a lexikon szerkesztőjének s fejezzük ki megelégedésünket azért is, hogy Társaságunk rendes tagjai oly nagy számmal járultak hozzá munkájukkal e becses mű létrejöttéhez.

Társasági életünk egyéb nyilvánulásaira áttérve jelentem, hogy üléseink száma 1934-ben 9 volt, ezek közt 1 évi nagygyűlés, a 42. Társaságunk alapítása óta, és 8 felolvasó ülés. Az üléseken egy nagyobb szabású elnöki megnyitó hangzott el és 14 felolvasás, köztük 2 székfoglaló és 1 ünnepi megemlékezés Grundtvig „észak legnagyobb nevelője“ születésének 150 éves fordulója alkalmából. Az üléseken előadást tartottak Kornis Gyula a „Nemzeti kultúra és világkultúra“ kapcsolatainak érdekes kérdéséről, továbbá rendes tagtársaink közül: Fekete József, Friedreich Endre, Lechnitzky Gyula, Loeczka Alajos, Nagy L. József, Padányi-Frank Antal, Stuhlmann Patrik, Wagner János, külső tagtársaink közül pedig mint vendégek: Gyurjács Endre, Hrabovszkyné Révész Margit, Laurentzy Vilmos, Mester János és Misángyi Ottó. Előadásainak tárgyai a neveléstudomány minden területéről választva a pedagógiai elmélet és gyakorlat, a neveléstörténet, a gyermektanulmányozás, a didaktika, a gazdasági szakoktatás, a testnevelés, a gyógyító pedagógia és a népművelés különféle kérdéseiről szóltak. A felolvasások egy része folyóiratunkban jelent meg, más részük egyéb időszaki kiadványokban látott napvilágot.

Kötelességszerűleg, de egyben örömmel teszek továbbá jelentést a Társaságunk kebelében alakult külön szakbizottságnak, a Magyar Montessori-Egyesületnek 1934. évi működéséről. E bizottság feladata a nagy olasz nő gondolatainak népszerűsítése főleg a magyar kisdiednevelés munkásai körében s ilymódon a magyar pedagógiai világnak mind szorosabb bekapcsolása a világszerte fölvirágzott mozgalomba, mely a Montessori-rendszer üdvös eredményeinek láttára e modern nevelői gondolatnak az egész világon való elterjedését célozza. Társaságunk Montessori-bizottsága feladata szolgálatában 1934-ben, működése második évében, 2 előadássorozatot rendezett Montessori-gondolatainak népszerűsítése céljából, egyet tavasszal, melyen Kiss József rendes tagtársunk, a bizottság titkára és Burckhardt-Bélaváry Erzsébet, a Budán

működő Montessori-iskola tulajdonosa és vezetője 2—2 előadást tartott didaktikai kérdésekről az olasz dottoressa szellemében, egyet pedig ősszel, melyen Burckhardt-Bélaváry Erzsébet tartott 5 gyakorlati előadást a Montessori-munka célkitűzéséről és megvalósításáról. Mindkét előadássorozat meghallgatásában nagy számmal vettek részt gyakorlati pedagógusok, fővárosi tanítónők és óvónők s részben az érdeklődő szülők is. A bizottság ezenkívül szoros összeköttetést tartott fenn a Montessori-mozgalom római központjával s módjában volt a központ gondoskodása folytán az olasz, spanyol és német Montessori-folyóiratokat is tanulmányozni.

Társaságunk személyi viszonyaira áttérve tisztelettel számolok be a személyi változások ismertetése során először arról az értékes gyarapodásról, mely sorainkat 1934-ben új tiszteleti és rendes tagok választása útján gazdagította.

1934 május 5-én tartott 42. évi nagygyűlésünk az elnökség javaslatára egyhangúlag a Társaság tiszteleti tagjává választotta:

Császár Elemért, a budapesti egyetemen a magyar irodalomtörténet tanárát, ki egyéb pedagógiai jelentőségű művelődéstörténeti munkái mellett különösen a magyar tanító szerzetesrendek XVIII. századi nagyjaira vonatkozó történeti kutatásaival tanúsította szaktudományunk kérdései iránti meleg érdeklődését és széleskörű tudását;

Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapátot, az ezeréves magyar bencésrend fejét, ki maga is kiváló középiskolai tanár és igazgató volt, s meleg nevelői szakérdeklődését és tárgy szeretetét magas méltóságában is híven megőrizte, aminek jeléül ígretét bírnjuk, hogy a közel jövőben felolvasó asztalunknál is részt fog venni társasági munkánkban;

Petz Gedeont, a budapesti egyetemen a német nyelvészetnek volt rendes tanárát, középiskolai tanárképzésünknek számos éven át lelkes vezető egyéniségét s végül

Szily Kálmán államtitkárt, volt műegyetemi tanárt, a választás- és közoktatásügyi minisztériumban ezidőszereint a magyar egyetemi és főiskolai oktatásnak hivatott vezérét és gondozóját.

Az előző évben néhány tag elhúnyta folytán megüresedett rendes tagsági helyek betöltéseül és a rendes tagok zárt létszámának ismét 100-ra való kiegészítéseül ugyancsak egyhangúlag megválasztotta Társaságunk 1934. évi nagygyűlésén rendes tagokká a következő magyar pedagógusokat:

Friedreich Endre budapesti kegyestanítórendi tanárt, a rendtörténetíróját, a régi magyar iskolázás, főleg a XVIII. századi piarista oktatás történetének tudós kutatóját és kérdéseinek jeles feldolgozóját;

Horn József felsőkereskedelmi iskolai igazgatót, a közgazdaságtan didaktikájának hivatott és szorgalmas művelőjét;

Stuhlmann Patrik tankerületi főigazgatót, a jászói premontrai rend budapesti tanárképző főiskolájának kormányzóját,

a magyar katolikus nevelés- és oktatás és a magyar katolikus pedagógiai irodalom régi nagyérdemű munkását; végül

Tóth Zoltán gyógypedagógiai tanárképzőintézeti igazgatót, a gyógypedagógiai szakirodalomnak külföldön is elismert jónévű művelőjét.

Midőn tisztelettel üdvözlöm ez alkalommal nevezett tagtársainkat rendes tagjaink sorában s szerencsét és sikert kívánok nekik tagsági működésükhöz, egyben jelentem, hogy közülök *Stuhlmann Patrik* tagtársunk már alapszabály szerinti székfoglaló előadását is megtartotta, ugyanakkor megválasztott többi új rendes tagtársaink pedig bejelentésük szerint még a f. polgári év során fognak ebbeli kötelezettségüknek eleget tenni és székfoglaló előadásaikkal felolvasó asztalunknál megjelenni.

Sorainknak ez értékes gyarapodását azonban fájdalmasan ellensúlyozzák azok a Társaságunkat mélyen lesújtó veszteségek, melyeket a lefolyt társasági év folyamán, különösen az utóbbi hónapokban kellett följegyeznünk.

Ma is mélyen megillet mindnyájunkat az a fájdalom, mely negyedszázadon át volt kiváló elnökünk, tíz év óta tiszteleti elnökünk, *Fináczy Ernő* majdnem 2 éven át tartott hosszas szenvedéseinek, néhány héttel ezelőtt pedig örökre való eltávozásának bús látványával markolt szívünkbe. Mélyen éreztük s érezzük most is azt a súlyos veszteséget, mely az ő elhúnytával Társaságunkat érte, s szívünkéből jött a szó mindnyájunknak, mikor elnökünk, *Kornis Gyula* megilletődve búcsúzott tőle Társaságunk nevében is az akadémiai ravatalnál. *Fináczy Ernő*t azonban e fájdalmas búcsúzáson túl sem fogja elfeledni Társaságunk sohasem, mert neve fogalom volt a magyar nevelés- és közoktatásügy életében s főleg a magyar pedagógiai tudomány történetében. Neve a nagy föllendülés és az első virágzás korszakát jelentette, mert egy egész emberöltőn át nagyszerű mestere és vezére volt a pedagógusok mindig friss erőkkal gyarapodó új nemzedékeinek és klasszikusa szaktudománya irodalmának. Magam is, saját fejlődésemben, ebből a szemszögből látom előttem immár megdicsőült nemes alakját. Mint ifjú tanárt, ő indított el gyakorlati pályámon és nevelői kérdések iránti érdeklődésem is az ő szellemének ihletéséből született meg. Hivalkodás nélkül, de büszkén vallom, hogy egész pályámon közel állottam szívéhez és Társaságunkban is több mint két évtizedig működvén mellette, mindig mélyen éreztem szívének áldott melegségét. Azért oly nehéz e pillanatban elfogódás nélkül szólanom róla. Hogy mit jelentett *Fináczy Ernő* a magyar műveltség történetében, azt klasszikusan szép szavakkal vázolta föl folyóiratunk legutóbb megjelent számában egyik legkedveltebb tanítványa, *Prohászka Lajos* rendes tagtársunk. E nekrológnak kegyeletes érzéseiben mindnyájan teljes szívből osztozunk. Társaságunk elnöksége azonban úgy érzi, hogy ezzel nem róttá még le háláját, elismerését, szeretetét és mindazt, amivel *Fináczy Ernő* emlékének tartozik, s azért elhatározta, amit már ezúttal van szerencsém a t. Nagygyűlésnek bejelenteni, hogy még

ez év folyamán, az őszi hónapokban tartandó ünnepi ülésben óhajt a mester emlékének áldozni s külön emlékezésed keretében kívánja életét és pályáját, működését és jelentőségét méltatni. Addig is szeretettel zárjuk szívünkbe mindnyájan az ő nemes és jóságos emlékét.

Szinte a tragikum érzésével rendített meg mindnyájunkat. Alig néhány nappal Fináczy Ernő elvesztése után, az egyetemi katedrán derék és jeles utódjának, *Weszely Ödönnek* váratlan elhúnytá, mely Társaságunkra nézve szintén fájdalmas csalódást és veszteséget jelentett. Weszely Ödön 1902 óta rendes tagtársunk, 1908-tól kezdve négy éven át a Magyar Paedagogiának szerkesztője, majd később, 1926 óta Társaságunknak az egyetemi oktatás köréből választott alelnöke volt. Régi s benső szálak fűzték őt hozzánk s teszik nevét emlékezetessé előttünk, annál inkább, mert benne a sokoldalú gyakorlati pedagógust, a polgári iskolától kezdve az egyetemig minden iskolatípusnak egykor aktív munkását, a székesfőváros jeles tanügyi intézményének, a Paedagogiai Szemináriumnak szervezőjét, sok értékes pedagógiai tárgyú könyvnek és értekezésnek szerzőjét, széles körben ismert és használt jó tankönyvek íróját és több pedagógiai folyóirat szerkesztőjét, szóval a nevelés- és tanításügy szorgalmas és hivatott munkását gyászolja az újabb magyar művelődési élet története. Ha azokra az évekre gondolok, melyeket az egyetem padjain szoros barátságban együtt töltöttem elhunyt tagtársunkkal, még inkább megilletődve állok élete tragikus befejezésével szemben. Egyéniségének sajátos vonása tűnik előmbé ezúttal is, az az állandó bal-sejtetem, az a rejtett aggodalom, mely őt a fátum félelmes hatalmával szemben mindenkor eltöltötte s lelke mélyén üldöztötte tette. Hasztalan biztatták barátai, hogy nincs mit félnie a sorstól, értelme és szorgalma szép pálya befutását biztosította számára, melyet szíve jóságánál fogva is megérdemelt. Weszely Ödönt azonban soha semmi sem nyugtatta meg teljesen, aggódva gondolt mindig a samosi zsarnoknak, Polykratesnek klasszikus mondjában rejlő tanulságra a görög istenek irigységéről s most utólag, sírja fölött meg kell vallanunk, hogy csakugyan az ő félelmének volt igaza, az ő sejtelmei valósultak meg tragikus sorsában. A szerencse, mely nyomon kísérte pályáját, legvégül, mikor élete legszebb sikere gyanánt a budapesti egyetem pedagógiai katedrájára léphetett, elhagyta őt; a kéréllhetetlen sors nem engedte meg, hogy e sikert, e diadalt valóban élvezze is s gazdag pedagógiai működését szerencsés harmóniával fejezze be. Derék emlékét, melyet e tragikus vég von be a maga komorságával, megilletődve fogja őrizni Társaságunk.

A Társaságunk tisztikarát két előkelő tagjának elhúnytával ért veszteségek után fájdalommal kell még megemlékezni egy tiszteleti és két rendes tagtársunknak elhúnytáról is.

Örökre eltávozott sorainkból a lefolyt esztendőben *Rácz Lajos*, a sárospataki főiskolán a filozófia és pedagógia tanára, Társaságunknak 1927 óta rendes, 1931 óta tiszteleti tagja, ki mű-

ködésének javát a magyarországi protestáns iskolák ügyének szolgálatában a tanításnak szentelte, de nagy erudícióval és valódi tárgyszeretettel foglalkozott a filozófiai és pedagógiai irodalom művelésével is. Legkedvesebb tárgya Rousseau nagy egyéniségének és hatásának tanulmányozása volt, ami leginkább vitte őt közel Társaságunk szaktudományának munkaköréhez. A nagy francia filozófusról és pedagógusról szól legnagyobb munkája, élete főműve, egy kétkötetes Rousseau-monografia is. A pedagógiai érdeklődés körébe vonták őt Comenius sárospataki működésének emlékei is, melyeknek egy nagyobb dolgozatot szentelt. Rácz Lajos, Sárospatakhoz kötvén pályája, ritkán jelent meg körünkben, Társaságunknak csak egyszer volt alkalma felolvasó asztalunknál látni őt; gazdag irodalmi munkássága s a magyar Rousseau-kultusz körül szerzett érdemei azonban méltóvá tették arra, hogy Társaságunk élete alkonyán tiszteleti tagjainak sorába iktassa s ez értelemben tesszük le ezúttal is emléke előtt kegyeletünk koszorúját.

Rendes tagtársaink sorából is két érdemes férfiút ragadott el a zord halál a lefolyt esztendőben: Walther Bélát és Teveli Mihályt.

Walther Béla nyug. tankerületi főigazgató élete első szakában az evangélikus felekezeti középiskolai oktatásnak volt hivatott és buzgó munkása, utolsó évtizedében, nyugalomba vonulása előtt pedig a vallás- és közoktatásügyi minisztériumban és az Országos Közoktatási Tanácsban értékesítette életének gazdag pedagógiai tapasztalatait s végzett hasznos munkát a középiskolai tanítás gyakorlati kérdéseinek szakszerű vizsgálatával és tanulmányozásával. Társaságunk ezeknek az érdemeknek elismerésül választotta 1925-ben rendes tagjai sorába s ő ebben a minőségben szaktanulmányainak egyik legkedvesebb tárgyáról, az érettségi vizsgálat reformjáról írt dolgozatával tartotta meg székfoglalóját körünkben. Walther Bélában egy igen képzett, derék gyakorlati pedagógus jó emlékét őrzi kegyelettel Társaságunk.

Teveli Mihály budapesti reálgimnáziumi igazgató, c. tankerületi főigazgató szintén gyakorlati pedagógus minőségével, jeles tanári, tankönyvírói és ifjúsági írói érdemei alapján foglalt helyet 1920 óta rendes tagjaink sorában. Emlékét mint jóságos tanárét és nevelőt számos tanítványa szívében is megörökítette. A sors csapásai, melyek családjá több felnőtt derék tagjának korai elvesztésével élete utolsó éveiben sújtották, a régi gyermekbarát-pedagógus lelki harmóniáját megbontották s ezért pedagógiai érdemeinek elismerésén kívül emberi részvétünk is híven kíséri elhunyt tagtársunk nemes emlékét.

Kérem a t. Nagygyűlést, méltóztassék elfogadni azt az indítványomat, hogy a jelentésemben említett tagtársaink elhunytán érzett fájdalomnak mai ülésünk jegyzőkönyvében adjunk kifejezést.

Tisztelettel indítványozom továbbá, hogy a vallás- és közoktatásügyi minisztériumnak, a M. Tud. Akadémiának és Buda-

pest székesfővárosnak a nekünk juttatott anyagi és erkölcsi jótéményekért jegyzőkönyvi köszönetet szavazni méltóztatásuk.

Egyben tisztelettel kérem jelentésem jóváhagyó tudomásul vételét.

A közgyűlés tudomásul vette a titkár jelentését, határozattá emelte a benne foglalt indítványokat, s az elnök javaslatára köszönetet mondott a titkárnak a gondosan megszerkesztett jelentésért, valamint a Társaság érdekében kifejtett buzgó tevékenységéért.

III. *Padányi-Frank Antal* pénztáros bemutatta a Magyar Paedagogiai Társaságnak 1934. évi zárószámadását, *Kemény Ferenc* pedig a Számvizsgáló Bizottság nevében jelentette, hogy a Társaság pénzkezelését a felülvizsgálat során teljesen rendben találták.

A közgyűlés tudomásul vette a zárószámadást és a jelentést, a pénztárosnak megadta a felmentvényt, s az elnök indítványára köszönetét fejezte ki neki, valamint a Számvizsgáló Bizottság tagjainak, hogy lelkiismeretesen gondozták a Társaság anyagi ügyeit.

IV. *Padányi-Frank Antal* pénztáros bemutatta a Társaságnak 1935. évi költségelőirányzatát. A közgyűlés ezt egyhangúlag elfogadta.

V. *Friml Aladár* elnök bejelentette, hogy a tisztikar hároméves megbízása az alapszabályok értelmében lejárt, ennél fogva a Társaságnak új tisztviselőket kell választania. A tisztújítás vezetésére mint korelnököt *Kemény Ferenc* rendes tagot kérte fel.

VI. *Kemény Ferenc* átvette az elnöklést és azt javasolta, hogy a közgyűlés az eddig követett gyakorlat szerint ezúttal is közfelkiáltással válassza meg az elnököt. A közgyűlés erre egyhangú lelkesedéssel ismét *Kornis Gyula* államtitkárt, egyetemi ny. r. tanárt választotta meg a Magyar Paedagogiai Társaság elnökévé. *Kemény Ferenc* meleg szavakkal üdvözölte az újra megválasztott elnököt, s nagy elismeréssel és hálás köszönettel emlékezett meg azokról a hervadhatatlan érdemeikről, amelyeket elnökünk a Társaság életének irányításában már eddig is szerzett.

VII. *Kornis Gyula* elfoglalván az elnöki széket, köszönetet mondott a bizalom újabb megnyilvánulásáért, ezután pedig indítványára a közgyűlés így választotta meg a Társaság tisztviselőit:

Alelnök a népiskolai oktatás köréből: *Mosdóssy Imre* nyug. székesfővárosi tanfelügyelő.

Alelnök a középiskolai oktatás köréből: *Friml Aladár* nyug. tanker. kir. főigazgató.

Alelnök a főiskolai oktatás köréből: *Husztai József* egyetemi ny. r. tanár.

Titkár: *Gyulai Agost* nyug. tanárképző főiskolai igazgató.

Jegyző: *Éltes Mátyás* nyug. kisegítő iskolai igazgató.

Szerkesztő: *Nagy J. Béla* gyakorló-középiskolai tanár.

Pénztáros: *Padányi-Frank Antal* tanítóképző-intézeti igazgató.

Ellenőr: *Böngérfi János* nyug. polgári iskolai igazgató.

Könyvtáros: Loczka Alajos középiskolai igazgató, szakfelügyelő.

Számvizsgálók: Kemény Ferenc c. tanker. kir. főigazgató, nyug. reáliskolai igazgató és *Nagy Zsigmond* miniszteri tanácsos, kir. tanfelügyelő.

VIII. Az újonnan megválasztott tisztviselők nevében *Husztai József* al-elnök mondott köszönetet az előlegezett bizalomért.

IX. Az elnökség javaslatára a közgyűlés egyhangúlag megválasztotta a Magyar Paedagógiai Társaságnak tiszteleti tagjává:

1. *Kemény Ferenc* c. tankerületi kir. főigazgatót, nyug. reáliskolai igazgatót, Társaságunknak 1903 óta rendes tagját, ki irodalmi munkásságával és gyakorlati tevékenységével csaknem félszázad óta lankadatlan lelkesedéssel és odaadással szolgálja a magyar nevelés és tanítás ügyét, s német és francia nyelvű irataival a magyar pedagógiai élet jóhírneve érdekében külföldön is hatásos működést fejtett ki, a Magyar Pedagógiai Lexikon szakavatott szerkesztésének nagy munkájával pedig különösen kiváló érdemeket szerzett Társaságunk életében.

2. *Sebes Ferencet*, a magyarországi piarista rend főnökét, ki mint egykor maga is kiváló tanár s jelenleg a legtöbb iskolát fönttartó magyar tanító szerzetesrendnek feje és szellemi vezére, méltóan foglal helyet a Társaság tiszteleti tagjai sorában.

X. *Kemény Ferenc* ezekkel a szavakkal mondott köszönetet tiszteleti taggá való megválasztásáért:

Méltóságos Elnök Úr! Mélyen tisztelt Nagygyűlés!

Mély hálával és igaz alázattal fogadom az engem ért nagy megtiszteltetést, de egyúttal őszinte meghatottsággal, mert hisz ez az első nyilvános elismerés, amelyben egy félszázad óta itthon részesülök. Kitüntetésem erkölcsi értékét fokozza az a tudat, hogy azt m. t. elnökünk jóindulatának köszönhetem, neki, akit legilletékesebbnek tartok szerény tevékenységem elbírálására. De fokozza az a körülmény is, hogy ime a legnagyobb elismerésben részesültem, amellyel Társaságunk rendelkezik: mintha az elsőosztályú pedagógiai érdemrendet tűzték volna mellemre a csillaggal. Most bekövetkezett átminősítésemmel én a rendes tagok sorából egy magasabbrendű kategóriába kerültem ugyan, de őszintén megvallom, hogy a külső dísz megóvása és megbecsülése mellett szívben-lélekből változatlanul rendes tagnak érzem magam és mint ilyen óhajtok ezentúl is munkálkodni. Kérem is kedves tagtársaimat, őrizték meg számomra ugyanazt a megbecsülést és szeretetet, amellyel eddig megajándékoztak. Még egyszer: nagyon köszönöm.

XI. Végül bejelentette az elnök, hogy négy rendes tagsági hely vár betöltésre. Ezekre a helyekre a közgyűlés az elnökség javaslatára egyhangúlag megválasztotta a Társaságnak rendes tagjául a következő pedagógusokat és szakírókat.

1. *Boda István*, a budapesti kereskedelmi akadémia rendes tanárát, a Magyar Pszichológiai Társaság alelnökét, több derék filozófiai és pedagógiai könyvnek és dolgozatnak, köztük *Az értelmi nevelés feladatairól* s egyéb didaktikai és morálpedagógiai tárgyokról szóló tanulmányoknak szerzőjét, ki mint külső tag Társaságunk munkájában felolvasásaival és cikkeivel eddig is meleg érdeklődéssel vett részt.

2. *Hajdu János* budapesti reálgimnáziumi tanárt, Fináczy Ernő jeles tanítványát, aki *Eötvös József báró első minisztersége* című, a Magyar Tudományos Akadémia kiadásában megjelent könyvével a magyar neveléstörténet terén folytatott derék kutató munkásságáról szép eredménnyel tett bizonyosságot.

3. *Vitéz Nagy Iván* vallás- és közoktatásügyi minisztériumi segédtitkárt, a világháború utáni magyar főiskolai ifjúság szellemi életének egyik vezérét, kultúrpolitikai író, a magyar felsőoktatás és a külföldi iskolázás multjának és jelen szervezetének kitűnő ismerőjét, ki főleg ebbe a tárgykörbe tartozó, részben Társaságunkban is bemutatott irodalmi dolgozataival és ezirányú hivatalos szervező tevékenységével a magyar művelődés életének ezen a területén már eddig is jó nevet biztosított magának.

4. *Novágh Gyulát*, Budapest székesfőváros népművelési bizottságának titkárát, a népművelési titkárok szövetségének országos elnökét, a népművelés és szabadoktatás ügyének másfél évtized óta hivatott munkását, az *Ifjúsági vezető* c. népművelési folyóiratnak 10 év óta főszerkesztőjét, ki székesfővárosi tevékenységén kívül a népművelés országos szervezése és a magyar cserkészmozgalom megalapítása körül is kiváló érdemeket szerzett.

1935 május 18-án *Huszt József* elnöklésével tartott felolvasó ülésünk tárgysorán két előadás szerepelt. 1. *Balassa Brunó: A tanárság társadalmi helyzetének történeti kialakulása.* (Székfoglaló.) 2. *Horváth Jenő: A külpolitikai nevelés problémái.*

Felelős szerkesztő: *Nagy J. Béla*, felelős kiadó: *Padányi-Frank Antal*.